

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Володимира Даля**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання контрольних робіт з дисципліни
«СУДОВА ПРАКТИКА ЄСПЛ ЯК ДЖЕРЕЛО
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА»
(для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальності 081 «Право», ОПП «Право»)**

До друку, у світ дозволяю
Проректор _____
Протокол № _____ від _____ 2024р.

Укладачі

**Любов КОТОВА
Вікторія ЖОЛУДСЬКА
Олена АРСЕНТЬЄВА
Василь АНДРІЙВ
Віктор ЩЕРБІНА
Олександр ТАРАСЕНКО
Станіслав СЕРЄБРЯК
Крістіна ПЕТРОСЯН**

*Весь цифровий і фактичний матеріал
Бібліографічні відомості перевірені.
Написання одиниць відповідає стандартам*

Київ 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ
Кафедра правознавства**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання контрольних робіт з дисципліни
«СУДОВА ПРАКТИКА ЄСПЛ ЯК ДЖЕРЕЛО
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА»
(для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальності 081 «Право», ОПП «Право»)**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
правознавства
Протокол №9 від 18.01.2024р.

Київ 2024

УДК 342.9

Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «СУДОВА ПРАКТИКА ЄСПЛ ЯК ДЖЕРЕЛО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА» (для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право», ОПП «Право»)/ Укладачі: Л.В. Котова, В.І. Жолудєва, О.С. Арсентьєва, В.М. Андріїв, В.І. Щербіна, О.С. Тарасенко, С.В. Серебряк, К.Є. Петросян. – Київ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2024. – 22 с.

Методичні вказівки надають чіткі настанови щодо виконання контрольної роботи та самостійного вивчення дисципліни «СУДОВА ПРАКТИКА ЄСПЛ ЯК ДЖЕРЕЛО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА» здобувачам вищої освіти заочного відділення спеціальності 081 «Право», шляхом опанування лекційного матеріалу, аналізу нормативних актів, наукової й навчальної літератури та написання контрольної роботи. Матеріали містять вимоги до написання роботи, перелік контрольних завдань за варіантами, перелік нормативно-правових актів та список літератури.

Матеріали розраховані на студентів закладів вищої освіти.

Укладачі:

Л.В. Котова, к.ю.н., проф.

В.І. Жолудєва, к.ю.н., доц.

О.С. Арсентьєва, к.ю.н., проф.

В.М. Андріїв, д.ю.н., проф.

В.І. Щербіна, д.ю.н., проф.

О.С. Тарасенко, к.ю.н., доц.

С.В. Серебряк, к.ю.н., доц.

К.Є. Петросян, ст.викл.

Відповідальний за випуск:

Ведьонова Г.О.

Рецензент:

Гриценко Г.М., к.ю.н., доц.

СНУ ім. В. Даля, 2024 рік

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	5
2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ.....	10
2.1. Теоретичні питання.....	10
2.2. Практичні завдання.....	12
3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА.....	18
ДОДАТОК	21

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дисципліна «Судова практика ЄСПЛ як джерело національного права» – є вибірковою навчальною дисципліною, та має на меті розвинути та поглибити знання, навички та вміння здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право», які були сформовані у відповідності до стандарту, освітньої програми «Право» та навчального плану спеціальності 081 «Право».

Вивчення дисципліни «Судова практика ЄСПЛ як джерело національного права» спрямоване на формування необхідних теоретичних знань і практичних навичок щодо функціонування європейської системи захисту прав людини та навичок використання відповідних правозахисних механізмів у своїй практичній діяльності. На основі застосування компаративного методу та методу автономного тлумачення захищати права людини і основоположні свободи на підставі положень Конвенції і прецедентного права ЄСПЛ.

Результати навчання. Під час опанування дисципліни студенти зможуть: - навчитися застосовувати автономну методіку тлумачення Конвенції у поєднанні із конституційно-конформним тлумаченням Конвенції; - вміти аналізувати структуру прецедентного права ЄСПЛ, зокрема розмежовувати *ratio decidendi* та *obiter dictum/dicta* рішень ЄСПЛ; - складати юридичні висновки і звернення до ЄСПЛ на основі конкретних юридичних справ; - встановлювати факти порушення державою конвенційних прав у конкретних ситуаціях; - вести дискусію, аргументувати власну правову позицію, вміти коригувати її у ході дискусії і судового процесу; - урахувати прецедентне право ЄСПЛ і положення Конвенції при веденні юридичних справ для своїх клієнтів; - складати звернення до Європейського суду з прав людини; - застосовувати рішення Європейського суду з прав людини для обґрунтування правової позиції у конкретній справі; - оцінювати

стверджуванні порушення прав людини на предмет перспективності їх оскарження у Європейського суду з прав людини.

Виконання контрольної роботи є необхідним елементом вивчення дисципліни. Контрольна робота – одна з найважливіших форм самостійного набуття знань студентами заочного відділення, одночасно носить творчий характер. При виконанні контрольної роботи студенти вдосконалюють навички роботи з науковою, навчальною та методичною літературою, що призводить до розширення у них юридичного кругозору, сприяє розширенню основних знань з питань захисту прав людини та навичок використання відповідних правозахисних механізмів у своїй практичній діяльності.

Обов'язкові вимоги до контрольної роботи:

1. Контрольна робота виконується у форматі А 4 печатним способом, та повинні бути дотримані наступні вимоги: 14-шрифт Times New Roman з 1,5 інтервалом; поля зверху – 2 см; знизу – 2 см; ліворуч – 3 см; праворуч – 2 см. Обсяг роботи повинен становити не менше 15 сторінок.

Виконана робота для перевірки і отримання оцінки може бути надана на кафедру правознавства або може бути прикріплена до електронного кампусу університету (за посиланням <http://moodle2.snu.edu.ua/>).

2. На обкладинці контрольної роботи вказується номер варіанта завдання, назва предмета, прізвище, ім'я, по батькові студента, курс, група.

3. На першій сторінці після титульного листа повинен слідувати план роботи.

4. Кожна сторінка нумерується і має поля для зауваження викладача.

5. Відповіді на теоретичні питання треба давати повні та по суті, вміти підкреслити головне при відповіді на питання.

6. При виконанні контрольної роботи слід робити посилання на використанні джерела (підручники, наукові статті, норми чинного законодавства тощо) у квадратних дужках.

7. Контрольна робота обов'язково завершується списком використаних джерел.

Теоретичну частину контрольної роботи можливо виконувати, як у вигляді: а) письмової відповіді на запитання, з обов'язковим оформленням посилань на джерела інформації та списку літератури. Обсяг відповіді має відповідати повному розкриттю змісту питання.

Рекомендована структура: А) вступ; Б) 3-7 сторінок тексту відповіді на кожне питання; В) висновок. Текст має бути викладений у логічно послідовній формі у порядку постановки питань у плані.

б) так, і у вигляді презентації Power Point/Google презентацій, з обов'язковим оформленням списку літератури та за необхідністю посилань на джерела інформації. Кількість слайдів презентації має відповідати повному розкриттю змісту питання (бажано 15-25 слайдів);

в) а також, у вигляді тез/нефахової наукової статті на конференцію за актуальною тематикою у рамках курсу, яка визначається спільно з викладачем. Обсяг тез – до 3-5 сторінок, нефахової статті 5-8 сторінок (див. вимоги відповідної конференції).

При виконанні теоретичної частини роботи у вигляді *письмової відповіді на запитання* необхідно в лаконічній формі освітити поставлене питання відповідно до методичних вказівок. При розкритті питання слід конкретно описувати тему, не відхилятися від неї, не допускати надмірного цитування нормативних актів, виклад питання має бути логічним і носити закінчений характер.

Вступ – визначення актуальності теми, характеристика місця теми у курсі «Судова практика ЄСПЛ як джерело національного права», розкриття її зв'язку з іншими темами і проблемами, аналіз наявної літератури з цієї теми з вказівкою авторів і назвою найбільш важливих робіт. Крім того, у вступі необхідно сформулювати основні завдання контрольної роботи і обґрунтувати її план. Обсяг – до 2-х сторінок.

Посилання оформляються таким чином: у тексті в квадратних дужках [1, с.35] вказують порядковий номер джерела у списку використаної літератури і номер сторінки. Це відноситься до використаних в роботі цифрових і фактичних матеріалів.

Текст має бути чітко структурований, тобто між основними питаннями необхідно робити інтервали.

Висновок має містити узагальнення найбільш важливих положень контрольної роботи, висновки, точку зору автора і тому подібне. Обсяг – до 2-х сторінок.

Список використаної літератури включає перелік джерел, які були використані в процесі написання контрольної роботи. У їх числі мають бути: - нормативно-правові акти; - монографії; - наукові статті; - підручники; - інші джерела. Кількість джерел – не менше 7. Послідовність розташування джерел у списку літератури має відповідати послідовності згадки їх у тексті роботи (першим в списку має бути джерело, на яке було зроблено перше посилання). Якщо одне і те ж джерело згадується у тексті кілька разів, у списку літератури він вказується один раз і уживається по тексту роботи з вже привласненим йому номером.

При виконанні *практичного завдання* відповідь на поставлене питання має бути *конкретною, аргументованою, лаконічною*. Відповідь має бути логічно послідовною, не носити загальнотеоретичного характеру, а безпосередньо висловлювати думку студента, засновану на конкретних наукових і життєвих фактах.

Номер варіанту контрольної роботи має відповідати номеру студента у списку журналу академічної групи. Зміна варіанту припускається *тільки* за узгодженням з викладачем.

Звертаємо вашу увагу на те, що з метою запобігання та виявлення плагіату у роботах студентів, розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування, дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань,

активізації самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування та відповідно до положень Закону України «Про вищу освіту» щодо академічної доброчесності, Кодекс академічної етики Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (snu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/kodeks_academ_etyky_snu.pdf), Методичних рекомендацій для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності (https://moodle.snu.edu.ua/pluginfile.php/216177/mod_resource/content/1/Methods_2019%20%20Final.pdf), Фундаментальних принципів академічної доброчесності (https://moodle.snu.edu.ua/pluginfile.php/216178/mod_resource/content/1/Fundamental_Values_version_in_Ukrainian.pdf) та Положення про запобігання та виявлення академічної недоброчесності за посиланням: <https://snu.edu.ua/index.php/akademichna-dobrochesnist/> З огляду на вищевикладене курсова робота буде перевірена на унікальність тексту засобами AntiPlagiarizm.net. Перед поданням роботи на перевірку ви можете перевірити її самостійно засобами AntiPlagiarizm.net на E-Campus у розділі «Загальні ресурси студентів» (<http://moodle2.snu.edu.ua/course/index.php?categoryid=409>).

Невиконання студентом обов'язкових вимог до контрольної роботи, розглядається як помилка при виконанні контрольної роботи.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

2.1. Теоретичні питання

Здобувач вищої освіти має обрати не менш 2-х теоретичних питань.

1. Європейська інституційна система захисту прав людини.
2. Європейський суд з прав людини: порядок формування та структура.
3. Юрисдикція Європейського суду з прав людини.
4. Історія прийняття ЄКПЛ.
5. Загальна характеристика ЄКПЛ. Юридична природа норм ЄКПЛ.
6. Структура та зміст Європейської конвенції з прав людини. Основні права та свободи, закріплені у Конвенції.
7. Статут ЄСПЛ Європейського суду з прав людини
8. Сутність повноважень Європейського суду з прав людини та їх види.
9. Порядок формування, склад та організаційна структура Європейського суду з прав людини.
10. Юрисдикція Європейського суду з прав людини: *ratione personae*, *ratione materiae*, *ratione temporis*, *ratione loci*.
11. Компетенція органів Європейського суду з прав людини
12. Поняття тлумачення, інтерпретації норм ЄКПЛ.
13. Повноваження, компетенція у тлумаченні норм ЄКПЛ.
14. Тлумачення за принципом «живого дерева».
15. Юридична сила тлумачення норм ЄКПЛ. *Nulum crimen sine lege* та зворотна сила закону. Принцип *non bis in idem*.
16. Підстави для звернення до Європейського суду з прав людини.
17. Порядок звернення до Європейського суду з прав людини.
18. Порядок та особливості розгляду заяв у Комітетах та Палатах Європейського суду з прав людини.
19. Розгляд справи по суті та порядок винесення рішення. Види рішень Європейського суду з прав людини.
20. Порядок виконання рішень Європейського суду з прав людини.
21. Поняття прецедентного права ЄСПЛ.

22. Визначення прецедентного характеру рішень ЄСПЛ.
23. Застосування судами Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини.
24. Застосування Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини у сфері законодавства та в адміністративній практиці.
25. Порядок звернення рішення Європейського суду з прав людини до виконання в частині виплати відшкодування.
26. Поняття та механізми вжиття державою заходів загального характеру на забезпечення виконання положень Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
27. Правовий статус Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини.
28. Відповідальність за невиконання чи неналежне виконання рішення Європейського суду з прав людини.
29. Застосування судами Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини.
30. Винесення пілотних рішень.
31. Поняття «пілотних рішень».
32. Процедура прийняття «пілотних рішень».
33. Юридичні наслідки «пілотних рішень». «Пілотні рішення» проти України.

2.2. Практичні завдання

Здобувач вищої освіти має обрати та виконати не менш 1-го практичного завдання.

Практичне завдання 1.

Опишіть структуру та органи Європейського Суду з прав людини, зосереджуючись на їх функціональному значенні та взаємозв'язку. Визначте ролі та повноваження головних органів, зокрема Суду, його президента, Генерального секретаря та Референдарів, які забезпечують роботу Суду та здійснення його завдань у відповідності з Європейською конвенцією з прав людини. Також необхідно описати процедури, які регулюють роботу Суду та процес розгляду справ, а також пояснити, які інструменти використовуються Судом для забезпечення дотримання прав людини в країнах, що підписали Європейську конвенцію з прав людини.

Практичне завдання 2.

Проаналізуйте процес тлумачення Європейської конвенції з прав людини та визначте роль Європейського Суду з прав людини в цьому процесі. Дослідіть та проаналізуйте прецедентну практику Суду та її вплив на розуміння та застосування конвенції. Розгляньте приклади вирішення справ Судом, де питання тлумачення ЄКПЛ було вирішальним чинником, та проаналізуйте теоретичні та практичні аспекти їх рішень, наведіть приклади.

Практичне завдання 3.

Проаналізувати справу «Макканн та інші проти Сполученого Королівства» (McCann and Others v. United Kingdom), № 18984/91, рішення Великої палати 1995 р.) за наступним алгоритмом:

1. О
знайомлення з текстом рішення та з контекстом його ухвалення: розуміння фактичних обставин справи, причини подання скарги, нормативної бази, яка була застосована.

2. В
 визначення ключових питань: розуміння головних питань, що виникають у зв'язку з рішенням.
3. А
 аналіз обґрунтувань рішення: перевірка наявності логічної послідовності в обґрунтуваннях та їх відповідності зіставленню фактів та права.
4. А
 аналіз впливу рішення: оцінка можливих наслідків та впливу рішення на національне законодавство.
5. П
 підготовка висновків: формулювання висновків про зміст та значення рішення.

Практичне завдання 4.

Проаналізувати справу «Каверзін проти України», № 23893/03, 2012 р. за наступним алгоритмом:

1. О
 знайомлення з текстом рішення та з контекстом його ухвалення: розуміння фактичних обставин справи, причини подання скарги, нормативної бази, яка була застосована.
2. В
 визначення ключових питань: розуміння головних питань, що виникають у зв'язку з рішенням.
3. А
 аналіз обґрунтувань рішення: перевірка наявності логічної послідовності в обґрунтуваннях та їх відповідності зіставленню фактів та права.
4. А
 аналіз впливу рішення: оцінка можливих наслідків та впливу рішення на національне законодавство.
5. П
 підготовка висновків: формулювання висновків про зміст та значення рішення.

Практичне завдання 5.

Розгляньте рішення ЄСПЛ у справі «Харченко проти України», № 40107/02, 2011 р. за наступним алгоритмом:

1. Почніть з ознайомлення з самим текстом рішення ЄСПЛ "Харченко проти України". Під час читання розгляньте такі ключові аспекти:

- Імена сторін справи та їхні положення.
- Початок та причини справи.
- Основні питання, що розглядалися судом.
- Опис фактів та доказів, які були представлені.
- Рішення, яке було прийнято судом, та його основні аргументи.
- Інші важливі пункти та аспекти, що стосуються справи.

2. Розгляньте відповідні пункти Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (ЄКПЛ), які були застосовані у цій справі. При цьому, зверніть увагу на такі пункти, як:

- Стаття 3 (заборона на піддавання тортур).
- Стаття 5 (право на свободу та особисту недоторканність).
- Стаття 6 (право на справедливий суд).
- Стаття 13 (право на ефективні засоби правового захисту).

3. Проаналізуйте основні аргументи, що були викладені сторонами справи, а також аргументи суду. При цьому, зверніть увагу на такі аспекти:

- Які факти та докази були представлені сторонами справи.
- Які основні правові аргументи були викладені сторонами справи та судом.

- Які аргументи були використані для вирішення окремих питань у справі.
- Чи були застосовані аналогічні рішення у попередніх судових процесах.

4. Проаналізуйте вплив рішення ЄСПЛ "Харченко проти України" на правовий простір в Європі. Розгляньте відповідні практичні наслідки рішення ЄСПЛ. Зокрема, зверніть увагу на такі питання:

- Які наслідки має рішення для сторін справи.

- Які наслідки має рішення для судової практики та правової системи України.
  - Які наслідки має рішення для правової системи Європи в цілому.
5. Проаналізуйте можливості подальшого використання рішення ЄСПЛ "Харченко проти України" у подібних справах. При цьому, зверніть увагу на такі питання:
- Які аспекти рішення можуть бути використані у подібних справах.
  - Чи може рішення стати прецедентом для інших подібних справ.
  - Чи є якісь обмеження використання рішення у подібних справах.

Практичне завдання 6.

Розгляньте рішення ЄСПЛ у справі "Коккінакіс проти Греції" (Kokkinakis v. Greece) № 14307/88, 1993 р.) за наступним алгоритмом:

очніть з ознайомлення з самим текстом рішення ЄСПЛ " Коккінакіс проти Греції ". Під час читання розгляньте такі ключові аспекти:

- Імена сторін справи та їхні положення.
- Початок та причини справи.
- Основні питання, що розглядалися судом.
- Опис фактів та доказів, які були представлені.
- Рішення, яке було прийнято судом, та його основні аргументи.
- Інші важливі пункти та аспекти, що стосуються справи.

розгляньте відповідні пункти Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (ЄКПЛ), які були застосовані у цій справі. При цьому, зверніть увагу на такі пункти, як:

- Стаття 6 ЄКПЛ (право на справедливий суд);
- Стаття 13 ЄКПЛ (право на ефективний засіб правового захисту);
- Стаття 1 Додаткового протоколу (Положення про майно).

проаналізуйте основні аргументи, що були викладені сторонами справи, а також аргументи суду. При цьому, зверніть увагу на такі аспекти:

- Які факти та докази були представлені сторонами справи.
- Які основні правові аргументи були викладені сторонами справи та судом.
- Які аргументи були використані для вирішення окремих питань у справі.
- Чи були застосовані аналогічні рішення у попередніх судових процесах.

роаналізуйте вплив рішення ЄСПЛ " Коккінакіс проти Греції " на правовий простір в Європі. Розгляньте відповідні практичні наслідки рішення ЄСПЛ. Зокрема, зверніть увагу на такі питання:

- Які наслідки має рішення для сторін справи.
- Які наслідки має рішення для судової практики та правової системи України.
- Які наслідки має рішення для правової системи Європи в цілому.

5. Проаналізуйте можливості подальшого використання рішення ЄСПЛ "Коккінакіс проти Греції " у подібних справах. При цьому, зверніть увагу на такі питання:

- Які аспекти рішення можуть бути використані у подібних справах.
- Чи може рішення стати прецедентом для інших подібних справ.
- Чи є якісь обмеження використання рішення у подібних справах.

Практичне завдання 7.

Рішення «С. І Марпер проти Сполученого Королівства» (S and Marper v. United kingdom), №№ 30562/04, 30566/04, рішення великої палати 2008 р.;

1. Почніть з ознайомлення з самим текстом рішення ЄСПЛ «С. і Марпер проти Сполученого Королівства». Під час читання розгляньте такі ключові аспекти:

- Імена сторін справи та їхні положення.
- Початок та причини справи.
- Основні питання, що розглядалися судом.

- Опис фактів та доказів, які були представлені.
  - Рішення, яке було прийнято судом, та його основні аргументи.
  - Інші важливі пункти та аспекти, що стосуються справи.
    2. Розгляньте відповідні пункти Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (ЄКПЛ), які були застосовані у цій справі. При цьому, зверніть увагу на такі пункти, як:
      - Стаття 8 (Право на повагу до приватного та сімейного життя)
      - Стаття 14 (Заборона дискримінації)
4. Проаналізуйте основні аргументи, що були викладені сторонами справи, а також аргументи суду. При цьому, зверніть увагу на такі аспекти:
- Які факти та докази були представлені сторонами справи.
  - Які основні правові аргументи були викладені сторонами справи та судом.
  - Які аргументи були використані для вирішення окремих питань у справі.
  - Чи були застосовані аналогічні рішення у попередніх судових процесах.
5. Проаналізуйте вплив рішення ЄСПЛ «С. і Марпер проти Сполученого Королівства». на правовий простір в Європі. Розгляньте відповідні практичні наслідки рішення ЄСПЛ. Зокрема, зверніть увагу на такі питання:
- Які наслідки має рішення для сторін справи.
  - Які наслідки має рішення для судової практики та правової системи України.
  - Які наслідки має рішення для правової системи Європи в цілому.
6. Проаналізуйте можливості подальшого використання рішення ЄСПЛ «С. і Марпер проти Сполученого Королівства». у подібних справах. При цьому, зверніть увагу на такі питання:
- Які аспекти рішення можуть бути використані у подібних справах.
  - Чи може рішення стати прецедентом для інших подібних справ.
  - Чи є якісь обмеження використання рішення у подібних справах.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
2. Практика Європейського Суду з прав людини (ЄСПЛ) див.: сайт Національної Асоціації адвокатів України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://unba.org.ua/human-rights>

Література та статті у наукових виданнях

1. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. 2-е вид. / Т.І. Дудаш ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – К. : Правова єдність, 2014. – 488 с.
  2. Права і свободи людини і громадянина в Україні (доктрина Європейського суду з прав людини і Конституційного Суду України) / за ред. В.М. Кампа. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 376 с.
  3. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: Науково-методичний посібник для суддів. 2-ге вид. випр., допов. К., 2015. 208 с.
  4. Рабінович С. П. Забезпечення прав і свобод людини і громадянина в діяльності органів місцевого самоврядування : конспект лекцій / С.П. Рабінович; Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка. – Львів : Малий видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 184 с.
  5. Прецедентне право Європейського суду з прав людини щодо захисту прав уразливих верств населення Case-Law of ECHR on Hr`S Protection of Vulnerable People and Groups: навч. посіб. / О. О. Гайдунін, В. Ю. Худолей, І. М. Шаркова. Київ : МНТУ, 2019. 310 с.
- Додаткова література:
1. Болдирев С.В., Ребриш Б.Ю. Проблема обов'язковості використання органом конституційної юрисдикції України практики Європейського суду з прав людини // Державне будівництво та місцеве самврядування. – 2013. - № 26. – С. 122-135 // dspace.nlu.edu.ua
  2. Головка О.І. Механізми адаптації законодавства європейських держав до правових стандартів Європейського Союзу // Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України. – С. 551-568.
  3. Дідікін А. Рішення Європейського Суду з прав людини у національній правовій системі // Юридичний журнал. – 2009. - № 1. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.justinian.com.ua/article.php?id=3113
  4. Паліюк В.П. Застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. П. Паліюк. - К. : Фенікс, 2004. - 263 с.
  5. Приходько Х. В. Роль правових позицій Конституційного Суду України в становленні та розвитку доктрини конституційного процесу / Приходько Х. В. // Держава та регіони: серія Право 2010 р., №3. – С. 11-19.

6. Рабінович П. М. Верховенство права з позицій європейськоміжнародного та українського конституційного судочинства // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2006. – № 3 (53).

7. Рабінович П., Раданович Н. М. Європейська конвенція з прав людини: проблеми національної імплементації (загальнотеоретичні аспекти) / П. Рабінович, Н. М. Раданович. - Львів : "Світ", 2002. - 192 с.

8. Рабінович П., Федик С. Особливості тлумачення юридичних норм щодо прав людини (за матеріалами практики Європейського суду з прав людини) / П. Рабінович, С. Федик. - Львів : "Світ", 2004. - 124 с.

9. Рабінович П.М. Практика Страсбурзького суду як орієнтир діяльності конституційних судів з імплементації європейських стандартів прав людини // Вісник Конституційного Суду України. – 2005. – № 6. – С. 34-40.

10. Рабінович С. П. Субсидіарність як засада юридичного регулювання / С. П. Рабінович // Право України. – 2006. – № 1. – С. 25–29.

11. Євтошук Ю.О. Принцип пропорційності як необхідна складова верховенства права. дисс. ... канд. юрид. наук. К., 2015. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/6097>

12. Прецедентне право Європейського суду з прав людини щодо захисту прав уразливих верств населення = Case-Law of ECHR on Hr`S Protection of Vulnerable People and Groups: навч. посіб. / О. О. Гайдулін, В. Ю. Худолей, І. М. Шаркова. Київ : МНГУ, 2019. 310 с.

13. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: Науково-методичний посібник для суддів. 2-ге вид. випр., допов. К., 2015. 208 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.rada.gov.ua/>

2. Інформаційний ресурс Ліга:Закон [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ips.ligazakon.net/>

3. Parliamentary Assembly of the Council of Europe [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://pace.coe.int/en/>

4. European Court of Human Rights [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://echr.coe.int/>

5. Commissioner for Human Rights [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.coe.int/en/web/commissioner>

6. Impact of the European Convention on Human Rights [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.coe.int/en/web/impact-convention-human-rights#/>

7. Офіційний веб-портал «Судова влада» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://court.gov.ua/>

8. Council of Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: HELP <http://help.elearning.ext.coe.int/7>.

<http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського

<http://www.nbu.gov.ua/portal/libukr.html> - каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України

<http://www.nbu.gov.ua/portal/libweb.html> - каталог національних бібліотек країн світу

<http://www.nbu.gov.ua/portal/books.html> - каталог електронних бібліотек України

<http://www.lib.com.ua/> - електронна бібліотека

<http://www.slovari.org> – каталог словників (у тому числі, юридичні)

<http://www.nbu.gov.ua/db/ref.html> - реферативна база даних НБУ ім. В.І.Вернадського (включаючи юридичні науки)

<http://www.nbu.gov.ua/online-2010/> - передплачені науково-інформаційні ресурси НБУ ім. В.І.Вернадського

<http://www.ebk.net.ua> – повні тексти юридичних книг (бібліотека Князева).

<http://law.biz.ua/books/0023/0204.htm> - юридична бібліотека (Україна)

<http://pravo.biz.ua/> - юридична бібліотека (Україна)

<http://www.vuzlib.net/> - економіко-правова бібліотека (оцифровані підручники)

<http://chitalka.info/pravoznavstvo.html> - безкоштовна студентська бібліотека юридичних ресурсів

<http://www.nbu.gov.ua/e-journals/> - електронні наукові видання НБУ ім. В.І. Вернадського

www.lawukraine.com - каталог юриста

www.defence.com.ua - сам собі юрист

Наукова Бібліотека СХУ ім. Володимира Даля [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://library.snu.edu.ua>

Юридичний факультет СХУ ім. В. Даля [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pravo-snu.com.ua/>

Юридична клініка «PRO BONO» при юридичному факультету СХУ ім. В. Даля [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pravo-snu.com.ua/clinic/>

ДОДАТОК

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

**Юридичний факультет
Кафедра правознавства**

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

**З ДИСЦИПЛІНИ: «СУДОВА ПРАКТИКА ЄСПЛ ЯК ДЖЕРЕЛО
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА»**

варіант № _

Виконав:
студент 4-го курсу
ОС бакалавр
заочної форми навчання
групи ПР-__з
Іванов Іван Іванович
Перевірив:
к.ю.н., доцент
Жолудєва В.І.
Результат перевірки:

(підпис)

м. Київ
2024

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання контрольних робіт з дисципліни

**«СУДОВА ПРАКТИКА ЄСПЛ ЯК ДЖЕРЕЛО
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА»**

**(для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальності 081 «Право», ОПП «Право»)**

Укладачі:

КОТОВА Любов Вячеславна
Жолудева Вікторія Ігорівна
АРСЕНТЬЄВА Олена Сергіївна
АНДРІЙВ Василь Михайлович
ЩЕРБІНА Віктор Іванович
ТАРАСЕНКО Олександр Сергійович
СЕРЄБРЯК Станіслав Вадимович
ПЕТРОСЯН Крістіна Єрвандівна

Підписано до друку _____

Формат 60x84/16. Папір типограф. Гарнітура Times.

Друк офсетний. Умов. друк. арк. №. Облік. вид. арк. ____.

Тираж ____ екз. Вид. № ____ . Замов. № ____ . Ціна договірна.

Видавництво Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

Адреса видавництва: вул. Іоанна Павла II, 17
Тел.+38(050)218 04 78, факс (06452) 4 03 42
e-mail: vidavnictvoSNU.ua@gmail.com